

บทความเกี่ยวกับการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม การรักษาวินัย ประมวลจริยธรรม
และจรรยาบรรณวิชาชีพให้แก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ตามโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และการรักษาวินัย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

กลุ่มกฎหมายและคดี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๒

ครั้งที่ ๑๑ เดือน สิงหาคม ๒๕๖๘

วิสัยทัศน์

“องค์กรคุณภาพ พัฒนาการศึกษาสู่สังคมนวัตกรรมการเรียนรู้ สร้างคนดี มีความสุข”

อุทธรณ์คดีปกครอง

ผู้รับมอบอำนาจกระทำมิชอบ ผู้มอบฯ ต้องรับผิดชอบเหตุไม่กำกับดูแลหรือไม่ ?

โดย ลุงถูกต้อง

เป็นที่ทราบกันว่า... ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการหรือหน่วยงานภาครัฐจะมีกฎหมายกำหนด “อำนาจหน้าที่” และขั้นตอนการปฏิบัติงานต่าง ๆ ไว้ เพื่อควบคุมความชอบด้วยกฎหมายของการดำเนินการของเจ้าหน้าที่หรือผู้มีอำนาจหน้าที่หรือข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีอำนาจหน้าที่หรือภารกิจงานมาก อันอาจทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ไม่คล่องตัว เช่น หัวหน้าส่วนราชการ กฎหมายจึงกำหนดให้ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ สามารถที่จะกระจายอำนาจโดย “มอบอำนาจ” ให้ผู้อื่นปฏิบัติราชการแทนในการสั่งการ อนุญาต อนุมัติ หรือปฏิบัติราชการในเรื่องต่าง ๆ ได้ (เว้นแต่กฎหมายกำหนดผู้มีอำนาจไว้เป็นการเฉพาะ) จึงมีปัญหาว่า... ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาได้มอบอำนาจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาไปแล้ว ต่อมาผู้รับมอบอำนาจได้ปฏิบัติราชการไม่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ เช่นนี้...ผู้มอบอำนาจจะมีความรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวด้วยหรือไม่? ลุงถูกต้องมีคำตอบมาให้ครับ

เหตุเดือดร้อนของผู้ฟ้องคดี

ผู้ฟ้องคดีเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ตำแหน่งที่ปรึกษาประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการที่เลขาธิการนายกรัฐมนตรีมีคำสั่งลงโทษลดเงินเดือนร้อยละ ๒ กรณี เมื่อคราวที่ผู้ฟ้องคดีเป็นข้าราชการรัฐสภาสามัญ ตำแหน่งเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ได้ละเลยไม่กำกับติดตามผลการปฏิบัติราชการของรองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งผู้ฟ้องคดีได้มอบหมายให้ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของสำนักการคลังและงบประมาณ และมอบอำนาจให้จัดหาและลงนามในสัญญาจ้างโครงการปรับปรุงระบบนาฬิกา (Clock System) สำหรับติดตั้งภายในและโดยรอบของอาคารรัฐสภา ซึ่งต่อมาสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินตรวจพบการกระทำที่มีชอบด้วยระเบียบกฎหมาย

ผู้ฟ้องคดีได้แย้งว่า ไม่มีพยานหลักฐานใดที่เชื่อได้ว่าตนรู้เห็นถึงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้รับมอบอำนาจในการจัดหาพัสดุดังกล่าว โดยในการเสนอขออนุมัติเปลี่ยนแปลงชนิดและจำนวนของนาฬิกา ไม่ปรากฏรายละเอียดข้อเท็จจริงที่จะทำให้ตนเห็นได้ว่าการเสนอราคาในการจัดหานาฬิกามีการดำเนินการโดยไม่ถูกต้อง ผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์คำสั่งลงโทษซึ่งคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) พิจารณาแล้ว ยกอุทธรณ์ จึงยื่นฟ้องเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) คณะอนุกรรมการสามัญประจำกรม (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) และคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) ต่อศาลปกครองสูงสุด เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งของเลขาธิการนายกรัฐมนตรีที่ลงโทษลดเงินเดือนร้อยละ ๒ ของเงินเดือนที่ผู้ฟ้องคดีได้รับ และคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ที่ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี

ความเป็นธรรม... จากคำพิพากษา/คำสั่งศาลปกครอง

ข้อกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) มาตรา ๔๐ วรรคสอง บัญญัติว่า เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”

พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยการมอบอำนาจ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๗ วรรคสอง บัญญัติว่า เมื่อมีการมอบอำนาจแล้ว หากผู้มอบอำนาจเห็นว่าผู้รับมอบอำนาจใช้อำนาจที่มอบโดยไม่ถูกต้อง หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้มอบอำนาจอาจมีคำสั่งแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ หรือให้ผู้รับมอบอำนาจหยุดการปฏิบัติราชการไว้ก่อน และผู้มอบอำนาจเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นโดยตรงก็ได้

ระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการรักษาราชการแทนและการปฏิบัติราชการแทน พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๑๑ วรรคสอง กำหนดว่า เมื่อได้มอบอำนาจแล้ว ผู้มอบอำนาจมีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำหรือแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

คดีมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า คำสั่งลงโทษลดเงินเดือนผู้ฟ้องคดีร้อยละ ๒ ขอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาว่า ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเร่งรัด ติดตาม เกี่ยวกับกรณีเงินขาดบัญชีหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๖ วรรคหนึ่ง กำหนดให้กรณีที่สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ตรวจพบว่าหน่วยงานของรัฐแห่งใดมีกรณีเงินขาดบัญชีหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุจริตและได้ชี้มูลความผิดแล้วให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด โดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนหาข้อเท็จจริงเพื่อหามูลความผิดอีก กรณีนี้จึงเพียงแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอย่างร้ายแรงโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนหาข้อเท็จจริง การดำเนินการทางวินัยแก่ผู้ฟ้องคดีจึงชอบด้วยรูปแบบและขั้นตอนของกฎหมายแล้ว

ส่วนการที่ผู้ฟ้องคดีได้มอบหมายให้รองเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติราชการแทน ในเรื่องการให้ความเห็นชอบ อนุมัติ อนุญาตตามระเบียบรัฐสภาว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยเฉพาะ การอนุมัติซื้อหรือจ้างครั้งหนึ่งนอกจากวิธีพิเศษภายในวงเงินไม่เกิน ๒๕ ล้านบาทแล้วนั้น ผู้ฟ้องคดียังมีหน้าที่กำกับติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และแนะนำแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้ ประกอบกับผู้ฟ้องคดีเคยเป็นประธานกรรมการร่างขอบเขตของงาน (TOR) และร่างเอกสารประกวดราคาในโครงการปรับปรุงระบบนาฬิกา (Clock System) สำหรับติดตั้งภายในและโดยรอบอาคารรัฐสภา ย่อมเข้าใจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวเป็นอย่างดี และควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ อีกทั้งโครงการมีการเปลี่ยนแปลงวงเงินที่จะจัดหาโดยมีการเปลี่ยนแปลงชนิดและเพิ่มจำนวนนาฬิกา จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่าผู้ฟ้องคดีไม่ทราบหรือไม่เกี่ยวข้อง หรืออ้างว่าได้มอบอำนาจให้รองเลขาธิการฯ เป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนแล้วได้

เมื่อผู้ฟ้องคดีไม่กำกับติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจที่ได้ลงนามอนุมัติให้จัดหาพัสดุและอนุมัติจ้าง ซึ่งมีการดำเนินการไม่เป็นไปตามกฎหมาย โดยไม่ได้ระบุงบประมาณมาตรฐานหรือราคากลางของทางราชการ ไม่มีการสืบราคา เป็นผลให้ได้บริษัทคู่สัญญาที่ขาดคุณสมบัติ และจัดหาพัสดุในราคาที่สูงเกินควร กรณีถือได้ว่า ผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดตามที่ได้ถูกกล่าวหา ซึ่งผู้มีอำนาจพิจารณาเห็นว่า เป็นการกระทำผิดวินัย (ไม่ร้ายแรง) เมื่ออัตราโทษที่ผู้ฟ้องคดีได้รับคือ ลดเงินเดือนในอัตราร้อยละ ๒ อันไม่ใช่โทษสูงสุดที่กฎหมายกำหนดให้ลดเงินเดือนได้ถึงร้อยละ ๔ ของเงินเดือนของผู้บังคับบัญชามีอำนาจลงโทษได้ การที่เลขาธิการนายกรัฐมนตรีมีคำสั่งลงโทษลดเงินเดือนผู้ฟ้องคดีในอัตราร้อยละ ๒ ของเงินเดือน ที่ได้รับในวันที่มีคำสั่งลงโทษ ถือว่าเหมาะสมกับพฤติการณ์ของการกระทำความผิดแล้ว จึงเป็นคำสั่งที่ขอบด้วยกฎหมาย และคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ที่ให้ยกอุทธรณ์โดยมีสาระสำคัญเช่นเดียวกันย่อมเป็นการกระทำที่ขอบด้วยกฎหมายเช่นกัน พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ พบ. ๓๐/๒๕๖๗)

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”

หลักกฎหมายปกครองและบรรทัดฐานการปฏิบัติราชการ

คดีดังกล่าว... ถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการให้แก่ข้าราชการซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาที่แม้จะให้มีการมอบอำนาจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาไปแล้วก็ตาม ผู้มอบอำนาจยังมีหน้าที่ต้องกำกับติดตามผลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ กรณีหากมีการปฏิบัติราชการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ผู้มอบอำนาจยังมีหน้าที่ต้องให้คำแนะนำและแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจให้ถูกต้องด้วย หากละเลยต่อหน้าที่ดังกล่าวแล้วเกิดความเสียหายแก่ราชการขึ้น ย่อมไม่อาจปฏิเสธว่า “ไม่รู้ ไม่เห็น หรือไม่เกี่ยวข้อง” ได้นะครับ

(ปริกษาคดีปกครองได้ที่ สายด่วนศาลปกครอง ๑๓๕๕)

ที่มา /

https://www.admincourt.go.th/admincourt/upload/webcms/Academic/Academic_040725_113418.pdf

(บทความเผยแพร่ใน ACT NEWS คอลัมน์ "วาไรตี้คดีปกครอง")

ความรู้เกี่ยวกับวินัย และการรักษาวินัย

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗

มาตรา ๙๔ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใดๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว

การกระทำความผิดอาญาจนได้รับโทษจำคุก หรือโทษที่หนักกว่าจำคุก โดยคำพิพากษาถึงที่สุด ให้จำคุกหรือให้รับโทษที่หนักกว่าจำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เสพยาเสพติดหรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด เล่นการพนันเป็นอาณัติ หรือกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษา ไม่ว่าจะอยู่ในความดูแลรับผิดชอบของตนหรือไม่ เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

มาตรานี้มุ่งควบคุมความประพฤติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้อยู่ในแนวทางที่ดี ต้องรักษาชื่อเสียงของตนและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย โดยไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นการประพฤติชั่ว เมื่อข้าราชการมีความประพฤติที่ดี เป็นที่ยกย่องของประชาชน ประชาชนก็จะศรัทธาต่อหน่วยงาน และราชการโดยรวม

ประพฤติชั่ว หมายถึง การกระทำใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียต่อชื่อเสียงของตนเอง หรือเสื่อมเสียต่อเกียรติศักดิ์แห่งตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนเอง

เรื่องการประพฤติชั่วเป็นการพิจารณาถึงพฤติการณ์การกระทำและความรู้สึกของสังคมที่จะต้องพิจารณารายละเอียด ข้อเท็จจริง และพฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ ไปว่า มีผลกระทบต่อเกียรติศักดิ์ของตำแหน่ง ความรู้สึกของสังคมหรือไม่ โดยไม่จำกัดว่าจะทำในตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำในฐานะส่วนตัว หากกระทบมาก ก็เป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”

มาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง เป็นความผิดวินัยไม่ร้ายแรง พิจารณาองค์ประกอบความผิดได้ดังนี้

๑. ไม่รักษาชื่อเสียงของตน
๒. ไม่รักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตน
๓. กระทำการใด ๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว

คำว่าประพฤติชั่ว มีความหมายกว้าง ในการพิจารณาว่าการกระทำใดจะเป็นการประพฤติชั่วหรือไม่ ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์แห่งการกระทำเป็นรายกรณีไปเรื่องการประพฤติชั่วมีองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ

๑. เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ
๒. ความรู้สึกของสังคม
๓. เจตนาที่กระทำ

๑. เกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ หมายถึง ฐานะที่ได้รับการยกย่องสรรเสริญตามตำแหน่งหน้าที่หรือเป็นที่นับถือของประชาชน

โดยพิจารณาจากตำแหน่งหน้าที่ราชการของผู้กระทำประกอบกับพฤติการณ์ในการกระทำของข้าราชการผู้นั้น โดยพิจารณาว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ผิดแบบธรรมเนียมของข้าราชการที่ดี อันบุคคลที่อยู่ในฐานะและตำแหน่งเช่นนั้นควรประพฤติปฏิบัติเพียงใดหรือไม่ โดยคำนึงถึงตำแหน่งหน้าที่ที่ผู้นั้นดำรงอยู่ว่าอยู่ในฐานะที่ควรได้รับการยกย่องสรรเสริญ หรือเป็นที่นับถือของประชาชนเพียงใด

๒. ความรู้สึกของสังคม เป็นการกระทำที่สังคมรังเกียจ หรือเป็นที่รังเกียจของสังคม โดยพิจารณาจากความรู้สึกของประชาชนทั่วไปหรือของทางราชการว่ามีความรังเกียจต่อการกระทำนั้น ๆ หรือไม่ เพียงใด ซึ่งความรู้สึกรังเกียจของสังคมอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาได้

๓. เป็นการกระทำโดยเจตนา โดยพิจารณาจากเจตนาที่แท้จริงว่าผู้กระทำรู้สำนึกในการกระทำ และประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นหรือไม่ หากไม่มีเจตนา ก็ไม่เป็นการประพฤติชั่ว ตัวอย่างเช่น ขับรถชนคนโดยประมาท ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก ๑ ปี ปรับ ๕,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้การลงโทษไว้มีกำหนด ๒ ปี กรณีเช่นนี้จะถือว่าเป็นการประพฤติชั่วหรือไม่นั้น คงไม่ได้พิจารณาที่ผลคือได้รับโทษสถานใดเพียงประการเดียว แต่ต้องพิจารณาที่เหตุของการกระทำผิดเป็นสำคัญ หากไม่ปรากฏว่าเหตุเกิดจากความมีเมตตาในขณะที่ขับรถหรือเกิดจากการฝ่าฝืนกฎจราจร ก็ไม่เป็นการประพฤติชั่วเพราะกระทำไปโดยไม่มีเจตนาร้ายต่อส่วนตัว ตามแนวคำวินิจฉัยของ ก.ค. แต่ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่าได้กระทำผิดฐานขับรถโดยประมาทเป็นอาชญา อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ ก็อาจปรับเป็นความผิดฐานประพฤติชั่วได้

ที่มา : หนังสือข้อกำหนดวินัย และการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ และการร้องทุกข์ ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”

ความรู้ คู่คุณธรรม

๘ คุณธรรมพื้นฐาน

ปฏิรูปการศึกษา กับ ๘ คุณธรรมพื้นฐานที่ควรปลูกฝัง

ด้วยภาวะวิกฤติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ซึ่งประเทศไทยต้องเผชิญอยู่ขณะนี้ เมื่อพิจารณาอย่างรอบด้าน หนทางที่จะผ่อนคลายนไทยทุกคนก็ควรหันหน้าเข้าหากัน ร่วมคิด ร่วมแรง ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ทุกฝ่ายยอมลดเป้าหมายเพื่อพบกันครึ่งทาง เพื่อความอยู่รอด ปลอดภัย ความเจริญของประเทศอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จะด้วยวิธีใดก็ตามสิ่งสำคัญต้องอยู่บนรากฐานของคุณธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่งาม ควรแก่การประพฤติปฏิบัติ การพัฒนาบุคคลโดยใช้คุณธรรมนั้นเป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาคนในชาติให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยกาย วาจา ใจ การศึกษาก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ การแข่งขันทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ก็ขึ้นอยู่กับการศึกษา การพัฒนาการเมืองก็ขึ้นอยู่กับการศึกษา สังคมกำลังเสื่อมโทรม ก็ต้องหันไปพึ่งการศึกษา การพัฒนาการศึกษาจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาประเทศ

ในการนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรม นำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิถีประชาธิปไตยพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข โดย ๘ คุณธรรมพื้นฐานประกอบด้วย

๑. ขยัน คือ ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร สู้งานมีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

๒. ประหยัด คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

๓. ซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลา ต่อหน้าที่ และต่อวิชาชีพ มีความจริงใจ ปลอดภัยจากรู้สึกสำเียง หรืออคติ ไม่ใช่เล่นท์กลลศโกงทั้งทางตรงและทางอ้อม รับผิดชอบต่อตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

๔. มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎ ระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์กร และประเทศ โดยที่ตนยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับและข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม

๕. สุภาพ คือ ผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะ เรียบร้อยไม่ก้าวร้าว รุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทางเป็นผู้มีมารยาทดีงามวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

๖. สะอาด คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผีกลฉนจิตไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจและสภาพแวดล้อมมีความผ่องใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

๗. สามัคคี คือ ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รั้งบทบาทของตนทั้งในฐานะผู้นำ และผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การทำงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหา

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”

และขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้ที่มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิดและความเชื่อ พร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

๘. มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น เห็นอก เห็นใจ และเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญาลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

จากนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา ๘ คุณธรรมพื้นฐานข้างต้น สถาบันการศึกษาจึงควรเร่งรัดนำไปปลูกฝังคุณธรรมพัฒนาให้กับเยาวชนของชาติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ก้าวสู่สังคมคุณธรรมนำความรู้ โดยขอความร่วมมือจากสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาอื่นๆ เพื่อให้การดำเนินการประสบความสำเร็จสามารถนำไปสู่การปฏิบัติยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จนั้นทุกฝ่ายจะต้องมีความตั้งใจ และลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ผู้ใหญ่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชน พ่อแม่ต้องดูแลเอาใจใส่ลูกอย่างใกล้ชิด ครูต้องมีจิตสำนึกและวิญญานของความเป็นครูเพิ่มขึ้น ภาครัฐและเอกชน องค์กรศาสนา และสื่อมวลชน ต้องตื่นตัว กระตือรือร้น และผนึกกำลังเพื่อการพัฒนาไปสู่ความก้าวหน้าอย่างมั่นคงอย่างน้อยที่สุดทุกคนควรทำงานให้เต็มกำลัง เต็มความสามารถ และเต็มเวลาด้วย ๘ คุณธรรมพื้นฐานคือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี และมีน้ำใจหากเกิดขึ้นกับครอบครัว ชุมชน หน่วยงาน สถาบัน ตลอดจนประเทศใดแล้ว โดยเฉพาะประเทศไทยนั้นก็จะเป็นวิฤติทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม พัฒนาชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นสังคมคุณธรรมนำความรู้ชีวิตของคนในชาติ คงจะดีกว่าเดิมสังคมไทยจะสงบสุขกว่านี้ ประเทศไทยก็คงเป็นไทยอยู่ตลอดไป มีการพัฒนาอย่างรุดหน้าไม่ด้อยกว่าประเทศใดในโลกนี้ทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างแน่นอน

ที่มา : <https://www.moe.go.th/%E0%B8%9C-%E0%B8%9C%E0%B8%9C%E0%B8%9C%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%E0%B8%9E%E0%B8%B7%E0%B8%9C%E0%B8%9C%E0%B8%9C%E0%B8%9C%E0%B8%B2%E0%B8%9C/>

หลักธรรมนำชีวิต

พูดเป็นธรรมชั้นนำทางดี

สัมมาวาจา

ทุกคนส่วนมากมองข้ามความสำคัญในการพูด ไม่ค่อยจะใช้คำพูด และข้อเขียน เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด ทั้งๆ ที่สามารถจะทำได้ โดยไม่ต้องลงทุนลงแรงอะไร

เกี่ยวกับเรื่องบุญกุศล มีคนจำนวนมาก รังเกียจที่จะทำบุญ โดยอ้างว่าต้องใช้เงินทอง ทรัพย์สมบัติ เขาเป็นคนยากจน ก็ไม่สามารถทำบุญได้

แต่ข้อเท็จจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น เพราะการพูดเป็นคุณประโยชน์ เป็นไปเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นธรรมวินัย เป็นเหตุเป็นผล ไม่เป็นโทษภัยแก่ใครๆ นั้น นับว่าเป็นบุญกุศลมหาศาล โดยไม่ต้องเสียเงินทอง ทรัพย์สินอะไรเลย

พูดเป็นกุศล ก็คือ พูดด้วยจิตสุจริต ๔

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”

ตามนัยแห่งอภุศลกรรมบถ ๑๐ ได้แก่

๑. ไม่พูดเท็จ ทำลายประโยชน์ของผู้อื่น

๒. ไม่พูดส่อเสียด ยุยงให้เขาแตกกัน

๓. ไม่พูดด่ากันด้วยคำหยาบ

๔. ไม่พูดเพื่อเจ้าไร้สาระ ให้คนหลงใหล ประมาทสูญเสียโอกาสในการทำความดี

การพูดวจีสัจรดั้งกล่าว ชื่อว่าเป็นสัมมวาจาเป็นองค์หนึ่งในมรรคมืองค์แปด พิจารณาเพียงผิวเผิน อาจเห็นว่าไม่มีความสำคัญในการบรรลุมรรคผลนิพพาน แต่สำคัญไม่น้อยเลย

เพราะพระพุทธองค์ทรงสอนให้เว้นจากทางผิด แล้วดำเนินไปในทางถูกต้อง เป็นการให้ปิดประตูทางแห่งความเสื่อมเสียให้ได้ก่อน เพื่อมิให้เป็นคนชั่ว คนบาป ซึ่งถ้าทำบาปเข้าไปแล้ว ก็ยังทำให้ห่างไกลมรรคผลนิพพาน หหมดโอกาสพ้นทุกข์ดังประสงค์

ขออย่าลืมนะว่า ทางกาย และทางใจ มีประตูบาปอยู่เพียงทางละ ๓ ประตูเท่านั้น ส่วนทางวาจา นี้มีประตูบาป เปิดรับไว้ถึง ๔ ประตู ซึ่งคนทั่วไปมักถลันเข้าไปได้อย่างง่ายดาย

เพราะฉะนั้น จะต้องเห็นความสำคัญจะต้องสำรวมระวังสม่ำเสมอ มิฉะนั้นจะไปสู่ทุกขคติแทน สุกติ หรือจะไปสู่ความเป็นพาล แทน นิพพาน อย่างง่ายดาย

ยกตัวอย่าง อติกรรมของ นางอัมพปาลี หญิงโสเภณีใจบุญ ครั้นพุทธกาล ซึ่งได้บวชเป็นภิกษุณีในพระพุทธกาลนี้ ครั้นได้บรรลุธรรมสูงสุดแล้ว ได้เล่าประวัติในอดีตชาติว่า

เธอได้เกิดเป็นหญิงในสมัยพระพุทธเจ้า พระนามว่าสิขี วันหนึ่ง ได้ไปไหว้พระเจดีย์เดินประทักษิณ เวียนขวา แสดงคารวะ เห็นกองน้ำลายที่ภิกษุณีผู้ชื่อนาสพลีนกิเลสขุ่นทั้งไว้ ก็เกิดความโกรธปากพล่อย ต่ำว่า อีแพศยา อะไรนี่ ถ่มน้ำลายลงตรงนี้ได้

ด้วยผรุสวาจาที่ด่าพระอรหันต์ดังกล่าว เป็นเหตุให้เธอต้องลงสูนรกหลายต่อหลายชาติ เหลือเพียงเศษกรรมชาตินี้ได้มาเกิดเป็นหญิงโสเภณีอยู่ในสวนมะม่วง บริเวณพระราชอุทยาน กรุงเวสาลี เพื่อให้เจ้าชายนักเที่ยวแย่งชิงกันเซยชมจนเป็นคดีขึ้นศาล

คณะผู้พิพากษา ได้ตัดสินให้เธอรับตำแหน่งหญิงคนิกา มีหน้าที่เป็นหญิงบริการให้เจ้าชายทั้งหลายในเมืองนี้ แต่ย้งดีหน่อยที่เป็นหญิงโสเภณีที่มีอิสระ ไปด้วย ฟังธรรม บำเพ็ญบุญได้

เธอเลื่อมใสพระพุทธองค์ ได้สร้างวิหารถวาย และได้ฟังธรรมในสำนักพระวิมลโกณฑัญญะ ขอบวชเป็นภิกษุณี เมื่อบวชแล้วบำเพ็ญสมณวิปัสสนา ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ สิ้นเวรกรรมไป

หญิงโสเภณีอีกคนหนึ่ง ชื่อ อัจฉกาสี ก็ทำเวรกรรมแบบเดียวกับนางอัมพปาลี ที่กล่าวแล้วคือ ปากเสีย ต่ำภิกษุชื่อนาสพรุพหนึ่งในสมัยพระกัสสปพุทธเจ้า แล้วมีวิบากกรรมไปทุกขคติ เช่นเดียวกับนางอัมพปาลี นั่นเอง

ชาติสุดท้าย ก็ย้งต้องมาเกิดเป็นโสเภณีอีกชาติหนึ่งจนได้ แสดงให้เห็นโทษที่เป็นบาปรุนแรง แต่ทำได้ง่ายดาย เหมือนเดินทางลื่นเปลือเป็นลื่นลื่นล้มคว่ำคะมำมาถึงพิการได้ง่ายๆ

ส่วนที่ว่าพูดเป็นบุญมหาศาลนั้น คือพูดตรงหลักบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ "การพูดไม่เป็นเท็จ" นับว่าเป็นศีลมัธยม บุญสำเร็จด้วยการถือศีล

การพูดสอนให้ผู้อื่นทำดีหนีบาปอกุศล และไปสวรรค์นิพพาน นับว่าเป็น อัมมเทศนามัย บุญสำเร็จด้วยการสั่งสอนคุณธรรมแก่ผู้อื่น

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”

ข้อนี้ ถ้าสงเคราะห์เข้าในบุญกิริยาวัตถุ ๓ ก็เป็นทานมัย บุญสำเร็จด้วยการให้ และถือว่าเป็นการให้ชั้นยอดเยี่ยม ไม่มีการให้ชนิดอื่นดีกว่า เพราะการให้ชนิดนี้เป็นธรรมทาน เป็นทานที่พระพุทธเจ้าตรัสว่ายอดเยี่ยม เพราะให้สิ่งที่เป็นอมตะ ไม่ตาย สมด้วยพระพุทธภาษิตว่า

สพพทานํ ธรรมทานํ ชินาติ

การให้ ธรรม ย่อมชนะ การให้ทั้งปวง

ที่มา / https://cmmet.tmd.go.th/saisa_ard/tumma/tumma๑๐.html

“รู้เขา รู้เรา รู้เท่า รู้ทัน รู้กัน รู้แก้”